

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 589/2021-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Tidly leasing a. s.**, Dolná 5, Banská Štiavnica, IČO 36 650 277, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Perhács s. r. o., Jelenec 353, proti postupu a rozsudku Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 3T/114/2018 z 3. decembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 589/2021 z 28. októbra 2021 prijal v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie. Domáha sa vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Ďalej žiadala napadnuté rozhodnutie zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a prikázať mu konať s ňou ako s poškodenou. Tiež navrhla priznať primerané finančné zadosťučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh doručenej ústavnému súdu 17. augusta 2020 vyplýva, že sťažovateľka podala 26. júla 2012 trestné oznámenie na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Bratislave II a 13. augusta 2012 na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Žiari nad Hronom z dôvodu podozrenia spáchania trestného činu podvodu, sprenevery a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej pečiatky, v dôsledku čoho bolo [REDACTED] 10. septembra 2012 vznesené obvinenie

za pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona (ďalej len „TZ“) spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 TZ a za prečin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej pečiatky podľa § 352 ods. 1 a 7 TZ a [REDAKOVANÉ] obvinenie za pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) TZ spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 TZ.

3. Právny zástupca sťažovateľky 8. júna 2020 písomne požiadal Okresnú prokuratúru Bratislava II o informáciu o stave trestného konania. Sťažovateľke bolo oznámené, že v danej trestnej veci bola podaná obžaloba na okresnom súde. Následne právny zástupca kontaktoval infocentrum okresného súdu, ktoré mu poskytlo informáciu, že daná trestná vec je vedená pod sp. zn. 3T/114/2018 a bola už právoplatne rozhodnutá rozsudkom č. k. 3T/114/2018 z 3. decembra 2019 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave. Predsedníčka okresného súdu listom č. k. 1Sprl/43/2020 z 10. júla 2020 oznámila právnenému zástupcovi sťažovateľky, že mu čiastočne sprístupni rozsudok v predmetnej trestnej veci.

4. Napadnutým rozhodnutím boli obžalovaní uznaní za vinných a bol im uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 5 rokov s probačným dohľadom a uloženou povinnosťou podrobiť sa programu sociálneho výcviku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka tvrdí, že celé trestné konanie sa začalo na základe ňou podaných trestných oznámení, počas prípravného konania realizovala všetky práva poškodeného, aktívne sa vyjadrovala k stavu konania a ku skutočnostiam zjavným zo zabezpečených dôkazov a rovnako sa zúčastnila aj záverečného preštudovania spisu. V závere vyšetrovania podala návrh, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovaným povinnosť nahradiť škodu spôsobenú trestným činom (1,6 mil. eur). Napriek týmto skutočnostiam okresný súd bez akéhokoľvek upovedomenia alebo poučenia nekonal so sťažovateľkou ako s poškodenou a neumožnil jej realizáciu jej práv, ktoré jej vyplývajú z TP, t.j. súd nenariadil doručenie rovnopisu obžaloby sťažovateľke, neupovedomil sťažovateľku ani jej splnomocnenca o termíne hlavného pojednávania, neumožnil sťažovateľke klásť otázky vypočúvaným osobám a taktiež nedoručil sťažovateľke rovnopis rozsudku.

6. Sťažovateľka tiež poukazuje na uloženie neprimerane mierneho podmieneného trestu odňatia slobody. Podľa sťažovateľky je takto uložený trest neprimeraný k spáchanému skutku a k škodlivému následku v podobe škody 1,6 mil. eur.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou sa v plnom rozsahu pridržiava písomného vyjadrenia k sťažnosti vypracovaného 15. októbra 2020 pod č. k. 1Sprl/100/2020. Z uvedeného vyjadrenia vyplýva, že okresný súd v predmetnej trestnej

veci nerozhodoval o náhrade škody z dôvodu, že rozsudkom okresného súdu č. k. 17C/145/2012 zo 4. septembra 2014 súd určil, že sťažovateľka je výlučným vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom spáchania uvedených trestných činov, a tak by došlo v trestnom konaní k duplicitnému rozhodovaniu. Zároveň predsedníčka v závere poznamenala, že obžalovaní sa ku skutku priznali, a tak súd ďalšie dokazovanie v rámci trestného konania nevykonával.

III.2. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka vidí najzásadnejšie zásahy do jej práv zo strany okresného súdu v tom, že okresný súd jej znemožnil uplatnenie procesných práv v trestnom konaní, ktoré jej priznáva TP, ako aj v tom, že súd uložil obžalovaným trest, ktorý nezodpovedá rozsahu spôsobenej škody a právnej kvalifikácii skutku v zmysle TZ.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky, že okresný súd v napadnutom trestnom konaní s ňou opomenul konať ako s poškodenou, a tým porušil jej základné právo v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rovnako sťažovateľka namieta aj nedostatočnú prísnosť uloženého trestu vo vzťahu k výške spôsobenej škody, ako aj právnej kvalifikácie daného skutku.

IV.1. K námietke sťažovateľky o uložení trestu:

10. Ústavný súd konštatuje, že poškodený v trestnom konaní môže v zmysle § 307 ods. 1 písm. d) TP namietať iba nesprávnosti vo výroku, ktoré sa týkajú náhrady škody, nie samotného výroku o vine. Toto oprávnenie má v zmysle § 307 ods. 1 písm. a) a b) TP a § 308 ods. 1 a 2 TP iba obžalovaný, jeho príbuzní v prospech obžalovaného a prokurátor v neprospech obžalovaného.

11. Ústavný súd poznamenáva, že z právneho poriadku Slovenskej republiky, ako aj z právnych poriadkov mnohých členských krajín Európskej únie možno vyvodiť, že jedným z charakteristických znakov moderného právneho štátu je aj skutočnosť, že vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie je vecou vzťahu medzi štátom a páchatel'om trestného činu. Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania o tom, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je prioritne osvedčenie tohto vzťahu medzi páchatel'om a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych práv oznamovateľa trestného činu, resp. poškodeného (I. ÚS 68/2012). Pre účely ochrany individuálnych subjektívnych práv ustanovuje právny poriadok Slovenskej republiky osobitné právne inštitúty „netrestnej povahy“, ktorých uplatnenie má súkromnoprávny charakter a je plne v dispozícii osoby, ktorá tvrdí, že konaním inej osoby došlo k zásahu do konkrétnych subjektívnych práv (I. ÚS 263/09, II. ÚS 676/2016).

12. Ústavný súd konštatuje, že v minulosti už viackrát vyslovil (I. ÚS 172/2018), že práva obsiahnuté v dohovore vykladá v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), z ktorej okrem iného vyplýva, že čl. 6 dohovoru je v zásade aplikovateľný,

pokiaľ sa poškodený k trestnému konaniu pripojí s cieľom získať náhradu škody, ktorá mu bola trestným činom spôsobená. Namietat' porušenie práv vyplývajúcich z čl. 6 dohovoru nebude môcť ten poškodený, ktorý sa trestného konania zúčastňuje len s cieľom prispieť k odsúdeniu obvineného (Corbu proti Rumunsku, rozhodnutie z 31. 3. 2009, č. 27396/04).

13. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľka v postavení poškodenej nie je oprávneným subjektom, ktorý môže namietat' výrok napadnutého rozsudku okresného súdu v časti o vine a treste, pretože ju TP oprávňuje iba na namietanie o pochybení vo výroku o náhrade škody. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že v tejto časti ústavnej sťažnosti nedošlo zo strany okresného súdu jeho napadnutým rozsudkom k porušeniu uvedených práv sťažovateľky, preto tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovelo.

IV.2. K opomenutiu konať so sťažovateľkou ako s poškodenou v trestnom konaní:

14. Podstata základného práva základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

15. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhadu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97).

16. Z judikatúry ESĽP, ako aj z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nárok byť účastníkom konania majú v trestnom konaní len tí poškodení, ktorí si v rámci tohto konania uplatnili nárok na náhradu škody (občianskoprávny prvok v rámci trestnoprávneho konania).

17. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že so sťažovateľkou v štádiu prípravného konania orgány činné v trestnom konaní riadne konali (záznam o preštudovaní spisu, doručené uznesenie o začatí trestného konania, zápisnica o výsluchu poškodenej). Okresný súd nepoprel, že nerozhodol o náhrade škody, a postup ospravedlňoval tým, že okresný súd v civilnom konaní rozsudkom č. k. 17C/145/2012 zo 4. septembra 2014 určil sťažovateľku za výlučného vlastníka nehnuteľností, ktoré boli predmetom spáchaného trestného činu. Sťažovateľka si však v trestnom konaní uplatňovala nielen náhradu škody, ktorá jej bola spôsobená podvodným nadobudnutím vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ale aj náhradu škody spôsobenú podvodným prepisom osobného motorového vozidla značky Porsche 911 Turbo kabriolet, VIN: WP0ZZZ99Z8S787806, na ktoré sťažovateľka poskytla lízing a ktorého bola vlastníkom. Odsúdený [REDAKOVANÉ] vlastnícke právo tohto motorového vozidla podvodným spôsobom previedol na tretiu osobu.

18. Z už uvádzaného rozhodnutia súdu v občianskoprávnom konaní vyplýva, že na strane žalobcu vystupovala sťažovateľka a na strane žalovaného okrem iných aj odsúdený [REDAKOVANÉ]. Predmetom civilného konania boli iba dotknuté nehnuteľnosti, nie však osobné motorové vozidlo, a rovnako z uvedeného vyplýva, že v tomto civilnom konaní ako žalovaná strana nevystupoval druhý obvinený [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ].

19. Ústavný súd k už uvedenému, ako aj k vyjadreniu okresného súdu uvádza, že prekážka veci rozhodnutej (*rei iudicatae*) alebo tiež zásada *ne bis in idem* je z ústavnoprávneho hľadiska súčasťou princípu právnej istoty patriacej do konceptu právneho štátu, ktorý je zakotvený v čl. 1 ods. 1 ústavy. Uvedená prekážka znamená, že existencia právoplatného rozhodnutia v spornej veci bráni novému konaniu a novému rozhodnutiu v tej istej veci. Platí to však iba v prípade, ak účastníkmi konania (sporovými stranami) sú tie isté subjekty, pričom aj predmet konania je totožný (II. ÚS 798/2016).

20. Z uvedeného vyplýva, že o uplatnenom nároku sťažovateľky bolo rozhodnuté iba čiastočne, t. j. iba vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam vo vzťahu k odsúdenému [REDACTED]. Vo vzťahu k osobnému motorovému vozidlu, ako aj vo vzťahu k druhému odsúdenému [REDACTED], rod. [REDACTED] ešte rozhodnuté nebolo a na základe už uvedeného táto skutočnosť nezakladá prekážku rozhodnutej veci (*rei iudicatae*), z čoho vyplýva, že adhézne konanie v rámci trestného konania bolo potrebné vykonať, prípadne vo výroku napadnutého rozsudku odkázať sťažovateľku na civilné konanie.

21. Podľa § 307 ods. 2 TP môže sťažovateľka podať odvolanie proti výroku o náhrade škody napadnutého rozsudku aj preto, že takýto výrok nebol urobený, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba.

22. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka má stále v intenciách TP možnosť napraviť vzniknutý protiprávny stav. Sťažovateľka môže v zmysle § 55 ods. 3 TP podať sťažnosť na okresnom súde pre nečinnosť, resp. pre prietahy pri vyhotovovaní, resp. doručovaní napadnutého rozsudku, a žiadať, aby jej bol napadnutý rozsudok v zmysle ustanovení TP riadne doručený. V zmysle § 309 ods. 1 TP sťažovateľka môže podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho oznámenia (v prípade sťažovateľky, ktorá nebola prítomná pri vyhlásení napadnutého rozsudku na hlavnom pojednávaní, od jeho doručenia). V zmysle § 307 ods. 2 môže sťažovateľka podať odvolanie proti výroku o náhrade škody napadnutého rozsudku aj preto, že takýto výrok nebol urobený, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. Z tohto pohľadu ústavný súd uprednostnil v merite veci zdržanlivý prístup vo vzťahu k okresnému súdu a jeho primárnej možnosti vykonať nápravu dorúčením rozsudku sťažovateľke.

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel. Tým nie je dotknuté prípadné právo sťažovateľky domáhať sa ochrany aj pred ústavným súdom pre prípad, že okresný súd nevykoná nápravu namietaného porušenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2022

Peter Straka
predseda senátu